СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 251. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 30-го жовтня 1941. No. 251. Jersey City, N. J., Thursday, October 30, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНИ КРАЮ ПЕРЕД СТРАЙКАМИ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт є рішений запропонувати Конґресови нові соціяльні закони для поборювання страйків, що то здержують продукцію та спинюють розбудову краєвої оборони. Своє рішення виявив президент на пресовій конференції, де також сказав, що його поклики до Джана Луіса, голови юнії вуглярних робітників, щоб здержати страйк вуглярних робітників, остали без відповіді. Опір Дж. Луіса може потягнути скору акцію також і з боку Конґресу. Президент Рузвелт, який віддавна противився драстичним законам, зверненим проти робітничого руху, прийшов тепер до переконання, що така законодатна акція є необхідною в обличчі все більш зростаючої загрози страйків. Він приняв на авдієнції В. Дейвиса, голову Розємчої Ради Краєвої Оборони, та М. Тейлора, б. голову „Юнайтед Стіл Корпорейшен", щоб при їх допомозі полагодити справу страйку мирним шляхом.

КОНҐРЕС ЗАСТАНОВЛЯЄТЬСЯ НАД ПРОТИ-СТРАЙКОВИМ ЗАКОНОМ

ВАШИНҐТОН. — Члени конґресу, обурені опором Дж. Луіса, зареаґували проти його робітничої політики в той спосіб, що приготовляють новий законопроєкт звернений проти тих, що шкодять краєвій обороні. Автором законопроєкту, що зветься Проти-Саботажним Актом, є сенатор Бейлі.

ТЕФТ КРИТИКУЄ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНҐТОН. — Дебати над зміною Невтральностевого Закону продовжуються в сенаті при гострих перепалках між інтервенціоністами й ізоляціоністами. Сенатор Тефт, з Огайо, виступив гостро проти останньої промови президента Рузвелта, закидаючи йому, що він „обдурив" американський нарід. Перед тим, говорив Тефт, президент при кожній нагоді запевняв, що він не допустить до війни, а тепер він „признається", що зробив все, що міг, щоб впхнути Америку до війни. Тефтові відповідав сенатор Пепер з Флориди, кажучи, що це ізоляціоністи допровадили Америку до тої небезпеки, в якій вона тепер знаходиться. Він рівнож заявив, що коли треба буде, він голосуватиме за висилку американського війська до Европи.

ЛІМАН І ФАРЛЕЙ ПРОТИ ЛЯ ҐВАРДІЇ

НЮ ЙОРК. — Ґубернатор нюйорського стейту Ліман та б. головний почмайстер Фарлей гостро осудили нюйорського посадника Ля Ґвардію за його критику рішення апеляційного суду в справі вибору стейтового контрольора. Головою того суду є Ірвінґ Ліман, брат ґубернатора, і тому Ля Ґвардія закинув сторонничість судові. Фарлей та Ліман твердять, що таке поступання Ля Ґвардії є надужиттям свободи слова та його високого становища.

ПЯТЬ ПОЛУДНЕВО-АМЕРИКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ НА МАПІ ГАВСГОФЕРА

ВАШИНҐТОН. — Дипльоматичні чинники подають, що згаданий президентом Рузвелтом німецький заговір щодо Полудневої Америки мав обняти пять держав, а саме Арґентину, Бразилію, Чіле, Перу й Коломбію. Невтральні дипльомати твердять, що плян цей зробив ґен. Гавсгофер, голова Ґеополітичного Інституту в Мінхені, на основі німецьких, італійських та еспанських впливів в Полудневій Америці. Згадані пять держав малиб творити націстичну імперію на західній півкулі.

АМЕРИКАНСЬКА МІСІЯ ПОЇДЕ ДО ІРАКУ.

ВАШИНҐТОН. — Подають, що американський уряд висилає спеціяльну місію до Іраку, яка має провірити можливости поширення шляхів, якими можна би було довозити воєнні матеріяли до Советів. Той плян піддержують також анґлійці, які хочуть улішшити комунікаційні получення між Перським Заливом та Кавказом.

НОВИЙ РАДНИК АМЕРИКАНСЬКОЇ АМБАСАДИ В БЕРЛІНІ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту заявив, що новим радником американської амбасади в Берліні буде Джордж Л. Брендт, який виїде негайно до німецької столиці. Тому, що Злучені Держави не мають під цю пору свого амбасадора в Німеччині, Брендт буде займати найвижче місце в американській амбасаді. Назначення це рівнож означає, що Америка не думає зривати дипльоматичних зносин з Німеччиною. Дотеперішній радник амбасади Ліленд Б. Морис поверне негайно до Америки.

СТИМСОН ЯК СВІДОК НА ШПИГУНСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

БРУКЛИН (Н. Й.). — Окружний суд покликує на свідка в шпигунському процесі секретаря війни Г. Стимсона. Його питатимуть у звязку з його заявою на пресовій конференції, що німці ніщо не знають про нові американські прилади до скидання цільно бомб з літака. Один з німецьких підсудних Герман Лянґ зізнав, що в 1938. р. він передав був німецькій розвідці тайний плян конструкції такого приладу, однак німці не вдоволилися тим і казали йому здобути найновіщий, чого він не зробив.

МІЖНАРОДНЯ ОРҐАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ ПРО ЗАСОБИ, ЩО ВЕДУТЬ ДО ПЕРЕМОГИ

Конференція Міжнародньої Орґанізації Праці, що відбувається в Колюмбійському Університеті в Ню Йорку, закінчила другий день нарад докладами кількох делеґатів, в яких обговорено ті засади, що ведуть до остаточної перемоги. Всі промовці ствердили необхідність співпраці робітництва, промисловців та уряду для задержання єдности в державі і осягнення перемоги над тоталітарними державами. Анґлійські делеґати подавали приміри з тої потрійної співпраці в Анґлії та твердили, що ще ніколи не було такої гармонії та однозгідности між працею й капіталом та урядом як саме тепер. Американські делеґати настоювали, що конференція мусить працювати в тому напрямі, щоб у цілому світі могли панувати чотири основні свободи людини, а плянування повоєнного устрою, говорили вони, не повинно відвертати уваги конференції від найважніших проблем, які зараз є пекучими, а саме допомогти демократіям виграти війну. Голяндська делеґація запротестувала проти присутности французьких (Віші) делеґатів, твердячи, що Франція злусила вільний робітничий рух, і підалася тоталітарній системі.

АМЕРИКАНСЬКИЙ РЕПОРТЕР ПРО УКРАЇНСЬКУ ПРИСТАНЬ ОДЕСУ

ОДЕСА (Україна) . — Американський кореспондент Фредерік Овкснер, що перебуває тепер з німецькою армією на Укрнаїні, таке пише про Одесу під датою 20. жовтня:

Від пятьох днів, відколи Одесу заняли німці й румуни, вибухають тут і там спорадичні бомбові вибухи. Багато домів горить. Населення, висилене довгою облогою, приглядається спокійно румунам. Скорострілі наставлені на всіх рогах вулиць. Всюди повно румунів. Час від часу переходять довгі колюмни советських полонених. Тяжко представити собі, що мусіли знести мешканці підчас облоги. Але це можна вичитати з їх сумних, похмурих облич. Летунські бомбардування мусіли бути пекольні. Північна частина міста була залята водою, бо большевики зірвали греблю.

Покищо не видно слідів голоду. Румунські старшини казали нам, що знайшли великі запаси поживи. Але кілька осіб, яким ми дали дещо нашої поживи, були дуже вдячні. По селах є багато поживи, але тяжко її доставити. Не знати також, скільки мешканців Одеси виїхало з большевиками, а скільки остало.

СОВЄТИ КОРИСТАЮТЬ З ПОГАНОЇ ПОГОДИ, АЛЕ ПОЛОЖЕННЯ НА УКРАЇНІ „ДУЖЕ АЛЯРМУЮЧЕ"

Советські звідомлення говорять, що, користаючи з поганої погоди і грязюки, яка глибоко покрила всі советські шляхи, советські війська розпочали протинаступ, який біля Москви майже цілком припинив посування німецьких військ, а в деяких місцях їх на кілька миль відкинув взад. Німці тепер в дефензиві. Вони поспішно окопуються і будують оборонні позиції. Тяжкі бої ведуться на лінії Малоярославець—Волокомськ. Також тяжкі бої ведуться в околицях Харкова, Сталіна і Ростова. Положення на Україні, кажуть советські звідомлення, є „дуже алярмуюче".

НІМЦІ НАРІКАЮТЬ НА БАГНА

Німецькі звідомлення говорять, що погана погода, якої тяжко собі уявити, а також глибокі грязюки по шляхах, які деколи сягають людям по коліна, а возам по осі, врятували на якийсь час Москву від упадку. Якби не це то Москва булаб цілком певно знайшлась вже в руках німців. Внаслідок тої погоди і тих шляхів перед німцями стоїть важна проблема засоблення армії потрібними военними артикулами. Користаючи з цього положення советські війська в деяких місцях пробують своїми рештками повести протинаступ, але німецькі війська їх, з великими стратами, відбивають, кажуть німецькі звідомлення. На полудне всетаки німці роблять поступ вперед. Вони здобули місто Краматорськ, сто миль на полудневий схід від Харкова. Краматорськ має одну з найбільших советських фабрик повзів. Щодо Харкова, кажуть німці, то він вже кілька днів знаходиться в руках німців. Німецькі ґазеди навіть опублікували фотоґрафії з Харкова. Але, кажуть німецькі кола, Харків всередині є дуже підмінований, тому дотпер там працюють лише саперні відділи, які усувають міни.

ЗИМОВА КАМПАНІЯ В СОВЄТАХ

В французьких невтральних колах говорять, що німцям прийдеться окопуватись довкола Москви і там перевести зиму. Це правда, що советські війська є дуже вичерпані. Але також вичерпаними є німецькі війська. Болотниста погода краще виходить на користь советським військам, бо вони до того більше привикли. Сила німецької армії полягає в її механізованости і здібности скоро і всюди порушатись, багно здержує її від наступу.

ДОВКОЛА ЛОНДОНУ. — Завдяки задержці в німецьких рейдах на Анґлію, вона може продукувати більше гармат. Ось такі великі гармати встановлено недавно в більшій скількости довкола британської столиці, щоб зробити її Гітлерові неможливою для здобуття.

ВІДГОМІН ОСТАННЬОЇ ПРОМОВИ РУЗВЕЛТА ПО РІЖНИХ КРАЯХ

ЛОНДОН. — Анґлійська публична опінія, назагал, приняла останню промову президента Рузвелта, виголошену в „день фльоти", прихильно. Анґлійці тішаться, що Рузвелт заявив, що „стріляюча війна вже розпочалась". Та з другого боку вони виявляють певну резерву, бо в минулому президент Рузвелт вже нераз виголошував дуже гострі слова, з яких виходило, начеб Америка вже вступає в дійсну війну, а проте опісля показалось, що ті надії були ще передчасні. Всетаки анґлійці вірять, що остання промова президента рішуче зближає Америку до дійсної війни. Але коли Америка вже дійсно стоїть на шляху до війни й признає, що Гітлера треба за всяку ціну знищити, то чому вже тепер не виповісти явно тої війни і запрягти до неї всі американські мілітарні сили — питають себе анґлійці? Вони переконані, що явне виповідження війни державам „осі" з боку Америки зробилоб дуже пригнобливе враження на народи держав „осі".

БЕРЛІН. — Німецька преса з небувалою досі люттю накидається на президента Рузвелта і називає його вульґарними лайливими словами. Вона лютиться так тому, що президент заявив, що „стріляюча війна вже розпочалась"; а також тому, що президент Рузвелт в своїй промові згадав про тайну мапу німців, на основі якогої виходить, що націсти плянують підбій Полудневої Америки; а також плянують на випадок своєї пермоги запровадити по цілім світі одну „релігію", це є націонал-соціялізм.

РИМ. — В подібний спосіб як німецька преса, накидається на Рузвелта також італійська преса. Вона також заперечує, начеб німці задумували підбивати Полудневу Америку та заводити по цілім світі націонал-соціялізм. Ці заяви президента італійці називають очевидною брехнею.

ТОКИО. — Японська преса, хоч виявляє [illegible] незадоволення, зокрема з того місця, де він каже, що фронт китайського маршала Чян Кай Шека є частиною фронту проти держав „осі", але всетаки заховує більшу поміркованість, ніж німецькі та італійські ґазети. Одна впливова ґазета ту промову Рузвелта називає формальним виповідженням війни державам „осі" з боку Америки.

МУСОЛІНІ ГРОЗИТЬ АМЕРИЦІ РОЗГРОМОМ!

РИМ. — З нагоди 19-літнього існування фашистівського режіму в Італії премієр Мусоліні виголосив промову, в якій заявив, що фашизм запанує по цілім світі і що держави „осі" розгромлять всі демократичні держави, включаючи Америку.

НІМЦІ ЗНОВ ЗАГРОЖУЮТЬ РОЗСТРІЛОМ ЗАКЛАДНИКІВ.

ВІШІ. — Командант німецьких окупаційних сил у Франції, ґенерал Штіпльнаґель, вислав чергове письмо до французького уряду, в якім говорить, що з волі „фірера" Гітлера здержано на якийсь час розстріл чергової сотки французьких закладників, яких німці визначили до розстрілу тому, бо хтось застрілив двох німецьких старшин в окупованій німцями частині Франції. Але розстріл закладників здержано хвилево, каже ґен. Штіпльнаґель, щоб дати нагоду французькому населенні викрити справників. Коли в найближчих днях справники не будуть знайдені, то ті закладники таки будуть розстріляні.

Французькі ґазети накликають свою суспільність, щоб вона старалась таки видати справників. Бо ті справники це знаряддя комунізму, каже французька преса. Коли тепер німці застрілять комуністів-закладників, вийде таке, що це комуністи керовані Москвою є мучениками і найбільшими французькими патріотами.

ҐЕБЕЛЬС ПРО ТЕРПІННЯ СВОЇХ ЛЮДЕЙ.

БЕРЛІН. — Німецький міністер пропаґанди, Ґебельс, виголосив через радіо промову, в якій накликав німців, зокрема німецьких жінок, до дальших жертв і терпінь. Він говорив, що уряд знає про ті терпіння, знає, що тепер німецькі жінки мусять годинами вистоювати біля крамниць, щоб щонебудь купити; мусять нераз ходити в холоді і голоді та виконувати тяжку працю. Але ці трудноші треба зносити, щоб вийти переможними з цеї війни.

ТУРКИ БАЧАТЬ ЧОРНУ БУДУЧНІСТЬ В СВІТІ.

АНКАРА. — З нагоди 18-літнього ювилею існування турецької републики премієр Рефік Сейдам виголосив промову, в якій сказав, що на світовім міжнароднім небозводі не видно ні одного радісного проміння. Навпаки всі познаки вказують, що світ іде до чимраз гіршого. В тих обставинах тільки сконсолідована нація, якою є теж Туреччина, може пережити.

ФОН ВЕРА СМЕРТЕЛЬНО РАНЕНИЙ.

БЕРЛІН. Німецький летун барон фон Вера, який втік з полону в Канаді, перейшов на американську сторону і за окупом ту вийшов на волю, а опісля зрезиґнував з окупу і через Полудневу Америку втік до Німеччини — тепер зазнав вдома смертельного поранення. Те поранення він зазнав не на фронті, тільки поза фронтом. Німецькі ґазети не пишуть про це точно.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Америка в Новій Світовій Крізі

Ще ніколи не почувалися так глупо ізоляціоністи, котрі люблять говорити, що Америка може піти до війни, як вона хоче, і може до неї не піти, як не захоче, та що це американський уряд її до війни штовхає, як почуваються вони тепер, коли Японія за всіми познаками взялася почати на Далекому Сході воєнні кроки, які певно мусять втягнути в війну Злучені Держави.

Войовнича політика могла би видаватися дивною зогляду на не так ще давні миротворчі залицяння до Америки. Одначе, по всякій правдоподібности й ці мирні балачки не були щирі, а лише маскою для закриття справжніх воєнних підготувань та для скріплення американських ізоляціоністів.

До відкритого виступу заставляє Японію без сумніву німецька кампанія в Росії. Чим більші успіхи має там Німеччина й чим більше вона зближається до Азії, тим краща нагода для Японії вдарити на Далекому Сході. Як це кажуть японські дипльомати з характеристичним для них лицемірством, внаслідок доспіхів Німеччини в европейській Росії до Азії звалюється щораз більше число комуністів, що можуть загрозити зчасом поважно Японії. Японія, мовляв, обовязана почати якісь охоронні заходи.

На другий бік можливість нападу на Сибір Японія виправдує навіть тихими підшептами, що мовляв її виступ проти Росії це властиво виступ проти Німеччини: адже з розбиттям російської держави Японія буде властиво ставити заборолo експанзії в Азію не Росії, а Німеччини . . .

Звісно, це останнє вже очевидний обман. Японія не є ворогом Німеччини, а її союзником, а принаймні вона не є приятелем Злучених Держав. Злучені Держави знають, що вони не мають таких невмолимих ворогів, як Німеччина й Японія, якіб там не були. Факт є фактом, що Японія завзялася збудувати собі велитенську імперію на Далекому Сході, зовсім так як Німеччина постановила збудувати собі імперію в іншій частині світа. Ще довго можуть ці дві імперії рости, заки вони зіткнуться зо собою в конфлікті, який не можна полагодити компромісом. Японія знає, що Злучені Держави є противні зростові японської імперії й поступові японської експанзії на шкоду дрібних, або безборонних держав, може ще більше, ніж вони противляться німецьким претенсіям. Звідти й союз Японії з Німеччиною проти Злучених Держав.

Так як тепер справи стоять, конфлікт виглядає неминучим. Америка в напад Японії вже й не сумнівається. Питання, яке стоїть перед нею, хіба в тому, де Японія вдарить: чи в північному напрямі, себто на Сибір, чи в південному напрямі, на Сінгапор, Австралію, Филипини?

Ця світова ситуація, що виринає зо союзу Німеччини й Японії, очевидно ще більше затіснює союз між Англією й Америкою. Під натиском німецько-японської агресії американські й англійські фльоти властиво зливаються в одну фльоту, що пливає під двома прапорами.

ДОКІНЧИТИ!

З ріжних боків є нарікання на застій на політичному полі. Кажемо, що нема кому вказати, що, як і де робити, на що жертвувати. Отже припустім, що так є, що політичний провід не дописує. Чи в такому разі маємо вже нидіти все інше? Чи думаємо, що віча, резолюції, протести та політично-пропагандна робота — то вже все? А як не все, то чи не можнаб присвятити більше уваги чомусь іншому, коли з одним хвилево не везе?

Тому кілька днів поміщували ми статтю проф. Ол. Кошиця, в якій він порушує справу рекордовання української пісні. Багато в тій статті гірких слів, гострих завваг і докорів. Можна їх людям ріжно брати і на ріжний лад собі толкувати. Але одного не можна при тому забувати: Це ідеться про українську пісню! Вона тут найважніша! Її треба видвигнути, для неї це треба зробити! Ось тому, якіб хто не мав завваги і домагання, та якіб вони не були розумні й слушні, важніше від цього всього є те, щоб появилася українська пісня, себто, щоби була в мистецький спосіб видана і зарекордована.

Це діло не є ніякою перешкодою у нашій праці чи в плянах нашої будучої чи теперішньої праці. Воно не перешкоджує тим, що думають головно про політику, щоб змагати до того, щоби була якнайкорше зорганізована оборона української справи. Ні тим, що хочуть допомогти, наприклад, ось тому концертови, що відбудеться незабаром в Тавн Гол у Ню Йорку, а який треба обовязково поперти. Ні не перешкоджує це тим, що плянують вистави опер, концертів і т. п. Усе те вияви нашого культурного життя. Тому, де тільки ось таке життя проявляється, треба його усім нам щиро й завзято попирати.

Рекордування української пісні, про яке згадує проф. Кошиць, вийшло з домагання загалу. Загал цю справу започаткував і загалові треба її докінчити. Інакше воно вже не піде. На інший лад ніхто цеї справи організувати не буде. Це значить, що вона тільки таким способом може бути докінчена, або провалиться. Отже, добре чи зле, але вона стала громадською справою. Уже тому вона повинна бути успішною, бож у ній заангажований — наш загал. Чейже не можемо самі себе побивати, та ще в такій справі! Ось тому треба нашим організаціям і поодиноким особам поспішити з новими пожертвами і замовленнями, щоб ми вже на Різдво могли мати в нашій хаті нові рекорди з чудовими новими українськими піснями.

Не допускаймо до себе невдачі там, де рішають наші сили і де ми самі є панами положення. Не відпихаймо від себе того, що саме іде нам у руки, а що дає славу нам і українському імені.

КРІЗА В РОБІТНИЧИХ ОРҐАНІЗАЦІЯХ

Американські робітничі орґанізації переживають нині крізу. Вони котяться в тому напрямку, в якому конфлікт з [illegible] стати неминучим. Теперішний уряд все відносився до робітничих орґанізацій з найбільшою поблажливістю. За теперішньої адміністрації впроваджено закон Ваґнера, закон найнижчої границі заробітної плати і годин праці. На основі тих законів, зокрема першого, робітничі орґанізації осягнули велику силу. Та осягнувши її, ім деколи здається, що вони вже стали сильнішими від самого уряду. В своїх домаганнях деякі робітничі провідники ставлять такі неперебірчиві, що забувають про інтереси нації як цілости.

До яскравих випадків браку зрозуміння тих загально-національних інтересів належить справа будівельної компанії „Курієр", яка на державну анкету зголосилась до будови державних мешкальних будинків і поставила значно меншу ціну ніж інші будівельні компанії. Проти цеї компанії виступили самі робітничі юнії, які запротестували проти того, щоб та компанія будувала доми з готових вже частин, витворених заздалегідь в інших фабриках та підприємствах. Колиж бо така власне метода уможливила компанії „Курієр" поставити нижчу ціну на будову будинків. А це далі моглоб заощадити урядові і податковцям не одну сотню тисяч долярів. Робітничі орґанізації не хотіли взяти цього під увагу. Вони настоювали, щоб уряд платив більше за будову домів, щоб тим уможливити компаніям держатись старих метод будови. Бо саме такі будови, так заключали робітничі провідники — дають робітникам змогу довше працювати і більше заробляти.

До другого цього роду випадку тепер належить справа страйку вуглярів. Сам президент Рузвелт апелював до голови юнії вуглекопів, щоб юнія навязала переговори з дотичними сторонами в цілі припинення страйку. Джан Луїс, голова майнерської юнії, зіґнорував цей заклик і ще невідомо, що він робитиме далі.

По цілій Америці слідне огірчення широкого загалу, що ось робітничі провідники так поступають, що ставлять себелюбні інтереси одної кляси вище інтересів цілої нації. Вслід за тим зростають чимраз сильніші настрої за те, щоб юніям відібрати їхні широкі автономні права, заборонити „примусову приналежність до юній, скасувати засаду „замкнених фабрик", заборонити право пикитування, а навіть є багато таких осіб, які є взагалі проти існування робітничих орґанізацій. Одна третя цілої американської нації думає власне в такий спосіб, як це виказало недавно бюро публичної опінії д-р Ґалопа.

Всі ці явища дуже небезпечні для самого робітництва. Не кожний, що гладить по голові дитину, без огляду на те, що та дитина зробить, є дійсним приятелем цеї дитини. Так само не кожний, що одобрює все, що робітничі орґанізації роблять, є дійсним приятелем робітництва. Ці виступи робітничих провідників мусять бути припинені, інакше вони багато шкоди заподіють самим робітникам. Бо американська кляса в нинішніх часах є досить подразнена. Вона переживає напружені часи, які межують з війною. В таких випадках інтереси цілости нації грають ще більшу ролю ніж у нормальних часах. Америка переводить нині ґіґантичні зусилля над масовим виробом зброї. Кожна суспільна верства [illegible] жертви. Ті [illegible]ви мусить приносити і робітництво.

А коли робітничі провідники, щоб ніби приподобатись широкому членству своїх орґанізацій, не захочуть цих жертв взяти під увагу, то вони викличуть тим супроти тих орґанізацій огірчення широкого загалу. А далі викличуть репресії уряду. Вслід за тим готові пропасти ті робітничі здобутки, які американське робітництво набуло шляхом тяжких змагань на протязі довгих десятків літ. Де далі, то й саме орґанізоване робітництво, яке інстинктивно розуміє, що в нинішніх часах свої інтереси треба підчиняти загально - національним інтересам, збунтується проти своїх провідників та тим внесе ще більше замішання в ряди орґанізованого робітництва.

Кожна справа, коли посунена до перебільшення, наносить шкоду. Орґанізування робітництва в цілі поправи життя робітника, є потрібне й конечне. Але робітнича юнія, яка осідеться в якійсь фабриці, захопить добрі платні, а водночас не допускає до роботи того чоловіка, що на вулиці може конати з голоду, це вже така справа, над якою треба добре застановитись. Добиватись від уряду охорони для робітничих інтересів, це добра річ. Але змушувати уряд платити сотки тисяч долярів більше за доми, бо це корисне для юнії, це теж така справа, над якою треба теж і самим робітникам застановитись. Таке поступовання скріпляє морально позицію всіляких реакціонерів, які тепер мають добру нагоду вихвалятись: „Хіба ми не говорили, що не варт давати робітництву широких прав, бо ті права будуть використовувані на некорисť загалу?"

Заповідає Перемогу Британії і Злучених Держав

Заходами т. зв. Канадійських Клюбів обїзджає тепер Канаду 63-літній Войта Бенеш, чеський сенатор і брат чеського президента д-ра Едварда Бенеша. Сенатор Бенеш був під нацистичним режимом 5 місяців, а потім утік до Польщі. Подамо дещо з цього, що він говорить у своїх докладах та в розмовах з репортерами.

Бенеш каже, що злучена індустріяльна сила Британської Імперії і Злучених Держав дійде небаром до такої точки, коли вона перевищить силу віддавна підготованої Гітлерівської армії й приспішить розгром тоталітарних потуг. Він переконаний, що демократії, які ще полишились на світі потраплять виявити свої цінности і доведуть Гітлера до кінця його підбоїв.

Промисловий розвиток Злучених Держав, казав Бенеш, викликує такий подив, що звичайний чоловік не потрапить його вповні зрозуміти. Знову в Канаді чудово вражає розвиток пляну повітряного вишколу. Бенеш бачив у Канаді гарні повітряні порти в найменших місточках, як і бачив тисячі летунів, що готуються до дня остаточного розрахунку з Гітлером.

Бенеш говорить теж і про Чехословаччину. Пригадує своїх приятелів, котрих Гітлер казав повбивати.

Пожертвування Чехословаччиною в Мінхені в 1938 році було, каже Бенеш, одиноким можливим кроком, який Чеймберлин міг зробити, по причині жалюгідної недостачі мілітарного підготування зо сторони котроїбудь з демократій. Тут підкреслив Бенеш, що колиб Гітлер був напав насамперед на Польщу, то на його гадку, Чехослваччина була би боролася. В демократичнім змаганню найти час на підготовку, демократії опустити його малий край. Серед таких обставин, на гадку Бенеша, ніщо інше не могло статись. Гітлер, каже Бенеш, розпочав довгу низку своїх нападів „ударами зо затиснутого пястука, в якім він держав всю зброю модерної воєнної машини, а то — повзи, аеропляни, вояків і шляхи. Та по двох роках його силу почато нищити куснями. Тоді його удари почали вже виходити з отвертої руки, говорив Бенеш. Та Британія й її Аліянти розпочали з отвореною рукою. Незабаром ця рука буде сильно замкнена в могутній пястук і буде завдавати рішальні удари.

Бенеш каже, що він бачив познаки нервовости зо сторони німців у всіх окупованих ними краях. Отверта революція є неможлива, але горді народи ніколи не погодяться з тим, щоб їх трактувати як худобу. У Чехословаччині кожного мужчину і жінку з освітою, каже Бенеш, переслідують, бо інтелігенція є сильною зброєю, зверненою проти нацистів.

Також хвалив Бенеш російських вояків, які завдають німцям такі тяжкі удари. Одначе, казав він, росіяни стоять перед трудним завданням здержати повінь воєнних німецьких машин.

КУПНА СИЛА ФАБРИЧНОГО РОБІТНИКА РОСТЕ

В теперішну пору пересічний фабричний робітник має майже двацять відсотків більше на свої видатки поза коштами самого прожитку, ніж мав 1929 року. Таке звідомлення подав до публичного відома Департамент Рільництва Злучених Держав, котре опрацювали економісти на підставі теперішних цін споживчих артикулів і заробітків фабричних робітників.

Звідомлення вказує на те, що 1929 року пересічний фабричний робітник потребував витратити приблизно одну третину свого заробітку на своє прохарчування, коли цього року він потребує витратити всього коло одну четверту частину. Збільшення купчої сили було навіть більше від самих приходів в долярах, бо поза споживчими артикулами більшість товарів потрібних для щоденного вжитку тепер можна дістати по значно нижчих цінах ніж дванацять років тому назад. Що до інших груп робітників, то справа мається так, що їх купна сила небагато побільшилась.

Тепер що відноситься до самих грошей, то статистика департаменту виказує, що пересічний фабричний робітник в 1929 році мав у своїм посіданні $887 до своєї розпорядимости на поза-харчеві видатки. Цього року, після обчислень за перших шість місяців, пересічному фабричному робітникові остане $1,045 на інші розходи поза видатками на своє прокормлення.

Загальна Рада, — ФЛІС.

Стейт Пенсилвенія не одержав своєї назви, від імени свого основателя Вилієма Пена, але від його батька.

Ханес Тгуманіан.*)

ГІКОР

У хаті селянина Гамба почалась завзята суперечка. Гамбо постановив дати свого дванацятьлітнього сина до міста на науку, щоб там учився та був чоловіком. Та Гамбова жінка була іншої думки.

— *Я не хочу! Ти не повинен* малолітню дитину давати в таке пекло. Я не хочу!

Так говорила жінка та плакала при цьому. Та Гамбо стояв при свому.

Був гарний весняний день, одначе сумна ранішна година для родини Гамбів. Родина та сусіди відпроваджували Гамба і його сина аж на кінець села. Цілували Гікора в лице та прощалися з ним. Гікорова сестричка Сані плакала, а маленький Ґальо, що його мати держала на руках, кликав:

— Ти, Ґіколь, ти куди йдеш?

Ґікор ішов уперед, одначе частенько та поглядав на село. Бачив маму й рідню все ще як стояли на краю села. Мати втирала собі очі запаскою. Ґікор відвернувся вперед і став *іти скорше при боці* батька. Щераз обернувся, тепер уже село сховалося за горбом. Та він усе й усе відвертався і тужно поглядав за рідним селом.

— Ходи, Ґікоре, йдім скоренько, небаром будемо на місці, — приговорював батько до сина. Батько ніс через плечі перевішений хурджін (бесаги), а в ньому було кілька хлібів, трохи сира та дві пачки тютюну. Під вечір, як уже вийшли на гори, показалося відсіля щераз їх рідне село між хмарами.

— Бачите, тату, там далеко видно нашу хату, — сказав Ґікор і показав пальцем на село, хоч поправді хату годі було розпізнати.

Першого вечора поступили в одному селі до старого батькового знайомого. Жовтий самовар шумів на одному кінці лавки, на другому кінці сиділи люди. Молода сільська дівчина дзенькаючи, мила склянки та готовила чай. Була в гарній червоній спідниці, а як Ґікор побачив цю спідницю, постановив у серці, що своїй сестричці купить зовсім таку саму та пішле їй, як у місті заробить трохи грошей.

На другий день батько та син прийшли до міста й вибралися на базар.

— Ти, дядьку, — спитав Гамба якийсь купець, що сидів посеред крамниці — ти може хочеш цього хлопця дати на службу?

— Так, пане, — відповів Гамбо та відсунув хлопця трохи на бік.

— Дай його до мене, я приму його, — сказав купець. Звали його Артимом, торговцем сукна.

— Пять літ не буду платити йому нічого, — сказав купець при заключуванні умови. — Поправді то ти повинен би мені платити за це, що твій син у мене щось навчиться, вінжеж іще нічого не знає.

— Як він, пане, може щонебудь знати, — відповів Гамбо — колиб він уже знав дещо, тото навіщо я віддавав би його до вас? Я привів його сюди, щоб він щось навчився, щоб із нього був чоловік, щоб навчився говорити, читати та писати, щоб навчився поведінки, щоб пізнав людей, щоб не остав на цьому світі такий бідний та несвідомий, як я.

Купець вневняв Гамба, що син навчиться цього всього та вийшов і приказав голосно:

— Принесіть чаю і хліба для от цих тут!

Батько й син сиділи в кухні торговця сукна Артима.

— Щож, мій любий Ґікоре, — озвався батько — правда, що ти докажеш, що ти здібний хлопець будеш так поводитися, як треба. Ах, Боженьку... — зітхнув Гамбо тяжко та став набивати люльку. — Ти не смієш без дозволу та не впору кудинебудь ходити, — наказував далі батько — навіть найдрібніші гроші, що тобі впадуть до рук, не видавай на дурниці, в нас дома велика біда. Вважай також, щоби вночі не відкривався, аби не перестудився... Нераз тут тобі дадуть шкірки з хліба й останки страви, часто будуть лише самі їсти, а тобі не дадуть нічого. Це нічого не шкодить, так мусить бути. Час минає.

Так напоминав батько сина, та Ґікор тимчасом заснув, спертий на батька. За ці два дни хлопець бачив у місті стільки всякої всячини, що геть перетомився. Бачив крамниці повні овочів, інші повні звоїв сукна, повні ріжних забавок, гурми дітей, що йшли до школи та зі школи, вози, що їхали один за другим, цілі ряди верблюдів, городовиною навантажені осли, похатних крамарів, що несли на голові повні барилки... Крики й голоси всіх цих людей гуділи йому в голові, тому він перетомлений заснув спершись об батька.

У крамниці давали Ґікорові товар, який він мав відносити до гостей Він розвивав звої сукна, замітав крамницю, а як не мав ніякої роботи стояв у дверях і голосно закликав гостей. Раз Ґікор ніс обід до крамниці. Йшов мостом із горнятком у руці, в подертих, запорошених черевиках, що ледви держалися ніг. Пристанув тихенько на мості та поглянув на діл. Там долі із шумом плила Кура — ріка, що над нею розложилося місто Тифліс — заломлюючись при високих будівлях каравансераїв (заїзний дім, коршма), перетискалася попід міст і глухо ґуділа. Недалеко від берега плив зелений човен. Двоє людей сиділо в човні, один закидав сіть, другий веслував. — Він зараз витягне рибу, — подумав Ґікор, як рибалка запустив сіть у воду. Цим разом сіть вийшла порожна. — Що другий раз витягне, то буде для Сані, — подумав хлопець. Та і тепер не витягли нічого. — Третій раз буде для Ґаля — подумав Ґікор, та Ґальо теж не мав щастя. „А тепер..." та в цій хвилині почув біля дверей каравансераю якісь крики. Якийсь перс держав малпу на шнурку й вона танцювала, а він приспівував.

(Кінець буде).

*) Ханес Тгуманіан, вірменський талановитий письменник, що помер тому кілька літ. Писав переважно поезії, що є справжніми перлинами вірменської літератури. Був теж знаменитим оповідачем, як це бачимо в цього його оповідання.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЛОРД ЗА РОСІЮ.

Небувале видовище мало місце в нюйорськім Медисон Сквер Ґардені в останній понеділок: відбувався там мітинг за активну допомогу совєтській Росії, а на ньому головним бесідником був лорд Галифекс, британський амбасадор у Вашингтоні.

Говорив лорд лише пятьсот слів, але він сказав лише пятьдесять, а все таки це осталося би на все незабутнім фактом, що лорд заявився за допомогу комуністичної державі, що офіціяльно стоїть за знищення кляси, до якої зачисляє себе лорд.

ЛОРДІВСЬКІ КОМПЛІМЕНТИ.

Не говорив довго лорд Галифекс, але вспів сказати на адресу совєтської Росії багацько похвал.

Слова:

„Ніколи передтим в історії не виказала ще ніяка держава кращого духа опору", — це немовби лише пробка лордовських похвал большевиків.

Викликав він навіть духа Лінколна, коли наводив слова великого американського президента не говорити гарні слова, а робити діла задля переведення в життя ідеї.

ЗА РОЗДОРІЖЖЯМ СПІЛЬНА ДОРОГА.

Говорив лорд Галифекс про Росію:

„Така єдність вимагає відповідного відгуку з нашої сторони. Ми не все дивилися на справи в минулому так, як дивиться Росія, але які не були би ріжниці між нами, ці ріжниці не важні, коли йде заклик до боротьби проти спільного ворога".

Очевидно, лорд Галифекс говорив про спільного ворога британської й російської імперій. Для цієї боротьби обі держави мусять забути ріжниці між собою. Для обох головне питання тепер не в капіталізмі й не в комунізмі, а в житті держави.

НЕ ВСІ ЗАБУЛИ.

В одному уступі своєї промови сказав лорд Галифекс:

„Вони (приятелі Росії) ледво могли важитися сподіватись, що вона (Росія) зможе видержати так відважно проти переважаючої ваги нацистичної мілітарної машини".

У ту хвилю з ґалерії понісся сильний голос: „Ви не важилися, але ми важилися!"

Це був натяк на колишнє апізерське становище лорда до Гітлера.

СТАНОВИЩЕ БРИТАНІЇ ДО РОСІЇ.

Зо становища народів, звязаних з російською імперією, можна видай признати найзамітнішим цей уступ у промові лорда Гелифекса, в котрому бесідник сказав:

„Який не був би вислід теперішнього бою, одна річ є ясною: в світі буде існувати Росія — скріплена, піддержана й захована посвятою її народу".

У сторону Росії це було гейби урядове запевнення, що Британія стоїть за задержання Росії як цілости. Рівночасно в цих словах є мотивування цього британського становища: коли за удержання Росії стоїть її народ та доказує це своїми жертвами за її удержання, то видно Росія удержиться як держава.

Це були видимо слова зовсім практичного політика, що числиться з невмолимими словами очевидних фактів. Переконати таких людей про потребу інакшої програми можуть хіба нові факти, принаймні так само ясні.

НЕЗАВИДНА ДОЛЯ УЧИТЕЛІВ РІДНИХ ШКІЛ

Кілька тижнів тому співробітник „К. Ф.", п. Гр. Мазурик, порушив в своїй кореспонденції дуже важну для українців громадську справу. З приводу відновлення в Торонто, з новим сезоном, нормальної активности українських організацій, він в кількох, але ядерних словах представив долю учителя в українських культурно - освітних установах.

Завважує він, що умовини праці учителя Рідних Шкіл є невідрадні. „Від бідного вчителя вимагають всього: щоб він був диригентом, учителем, режисером, доглядачем, рубачем дров, господарем в товаристві, щоб учив музики, і то на всіх інструментах, і т. д."

Заввага слушна і давно вже на часі. Українські громади, які ангажують учителів Рідних Шкіл, домагаються від них прямо чогось неможливого. За мізерну платню, якою його „нагороджують", учитель примушений виснажувати себе до останнього, щоби виповнити важкі обовязки на нього наложені.

Мусимо з жалем признати, що в більшости по українських організаціях панує несовісне надуживання учительських сил. Це надуживання затроює кров учителя до тої міри, що він кінець-кінців мусить лишати свій фах і братися за що інше. Це власне і причина, чому учительські сили в Канаді ослабли до критичного степення.

Українське громадянство чомусь не може, або не хоче, зрозуміти, що учитель є найважнішим в цій порі чинником в нашім громадськім життю. Від нього залежить наша національна будучність в Канаді, бо лише в Рідній Школі можливо защепити і скріпити український дух в нашому молодому поколінню.

Щоби учитель міг цей обовязок виконати солідно, він не сміє бути обтяжений іншими громадськими справами, які належать до іншого фахівця. В противнім випадку наслідки його праці виймуть, так сказати, на-пів спеченими.

Заряди ріжних українських організацій повинні рівнож зрозуміти, що організація не робить ласку учителям, яких ангажує на посади (якщо можливо їх назвати „посади" в теперішних умовинах). Учителі роблять більшу ласку організаціям, посвячуючись на цю невдячну, непоплатну працю.

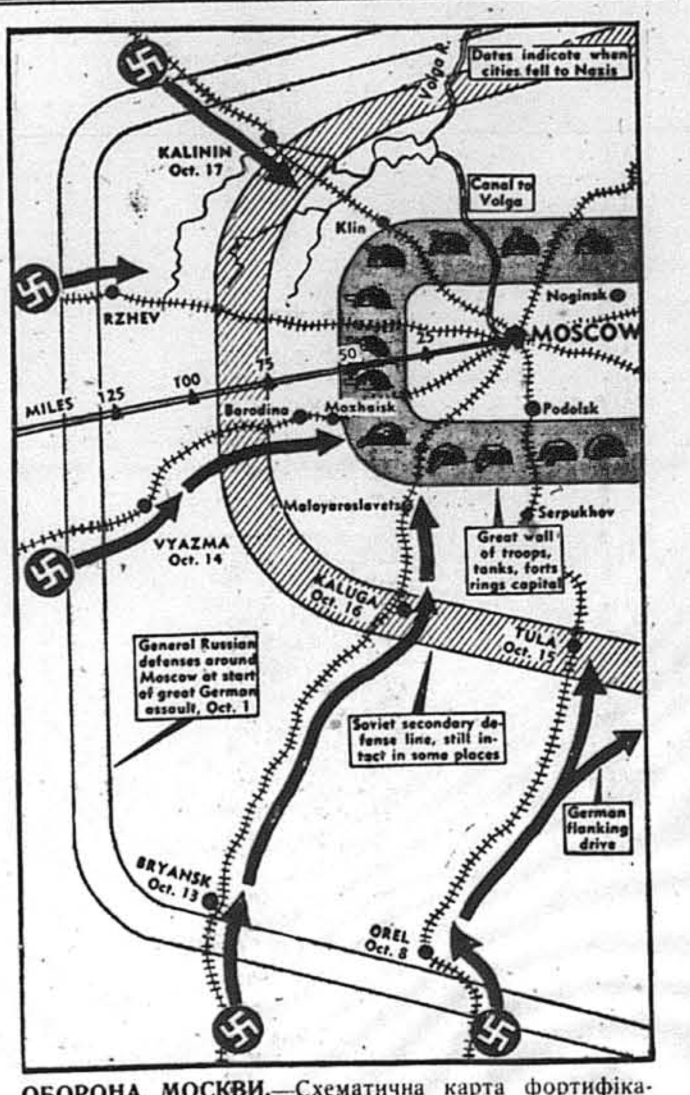
Часто буває, що чоловік, якого ангажують на учителя мав нещастя бути безробітним довший час. Гірка його доля, коли він попадеться в громаду, яка гордо уважає себе його роботодавцем і відноситься до нього з почуттям вищости, мовляв, „якби не ми, він і досі ходивби дідом". Такий учитель прямо стає рабом в громаді. До нього ставляться не то приказуючо, але і погрозливо, так що він, щоби жити бодай на хлібі і масляні, мусить коритися перед богиня якім маєстатом громади. Бракує громаді лише бича, щоби поводитися з ним як з дійсним невільником.

Підчеркуємо однак, що повище не відноситься до тих громад, які справедливо оцінюють учительську працю і поводяться з учителем по людяному. Є багато совісних громад, які розуміють, що учитель для них матеріяльно корисний, чи ні. Важнішою для них справою є будучність їхніх дітей, національна свідомість яких не ціниться долярами. Є це скарб, якого міль і ржа не зїсть, злодії не вкрадуть.

Те, що сказано повище, можливо примінити рівнож до диригентів, режисерів та інших громадських працівників. Рідко трапляється, що громада відноситься до них з належною пошаною, а ще рідше дає їм признання за їх тяжку працю на мистецькому полі.

Треба памятати, що учитель, диригент, режисер, це необхідні сили в культурно-освітних ділянках організаційної праці. Від них залежить культурний рівень наших інституцій. Тому треба змінити наше відношення до них і дати їм не лише більше винагородження за їх працю, але і моральну піддержку, заохоту до більш посиленої діяльности в їх фахах. Якщо цього не зробимо, можемо певно сподіватися, що в близькій будучині засніться та праця, в яку наша іміграція впродовж останніх сорок літ вклала чимало труду. („Канадійський Фармер")

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

ОБОРОНА МОСКВИ.—Схематична карта фортифікацій для оборони столиці Росії. Чим ближче німці наближаються до Москви, тим густіші стають ці фортифікації, що надаються так до обсади правильними військами, як і партизанами.

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

подає Степан Куропась.

Історія України М. Грушевського, англійською мовою, ще не тішиться у нас такою популярністю, на яку заслуговує. Дописувач може ствердити, що на пальцях одної руки може порахувати тих, що досі купили „Історію України". Багато пишеться про „ентузіязм молоді" на зїзді в Дітройті з приводу появи цеї так довго очікуваної історії. Пишеться деклярації наших професіоналістів чи бизнесменів, але ніде правди діти, українці в Америці, які це зовсім слушно підкресляла недавно „Свобода" в своїх редакційних статтях, не доросли ще навіть до уровені українського селянина, який за рідний часопис чи книжку платив місячно більше, ніж американський українець річно. А фінансова спроможність українського селянина в порівнанню до українського робітника в Америці була у відношенню 35 до одного. Значить, що порівнюючи одних з другими щодо їх заробітної платні і фінансової спроможности виглядає так, що українському селянинови було 35 разів трудніше видати чи знайти зайвого доляра ніж американському робітникови українського роду. А коли проте український селянин видавав на рідну пресу більше на місяць ніш наш громадянин в Америці на рік, то образ такий, що наш бідний селянин (що увесь божий рік жив бульбою, бо молоко продавав на податки і вбранця, а на перединівку голодував і задовжувався) по простій аритмеці силкувався 420 разів тяжче, щоб роздобути гріш на книжку ніж ми в Америці.

Чому рідний часопис і книжка не поширюються серед наших людей в Америці? На це є ріжні причини і я їх вишукувати не буду. Скажу лише, що коли іде про теперішній час і теперішні громадські відносини, то атмосфера, в якій живемо, зовсім не створює прихильної книжкової конюнктури. Бо досі так було в Америці, що часопис чи книжка мали в громадах таких своїх великих прихильників, що їх поширювали і за них зводили боротьбу.

Таких горячих прихильників мало в Шікаґо „Обєднання" на всі свої видання і заклики. А як „Обєднання" припинило тимчасово свою діяльність, щоб не мішати праці Конгресовому Комітетови, забракло ідей, ради яких наші люди крушили передше „копіє". Правда, скаже дехто, що ці всі добрі прикмети треба було нашим людям старатись перенести на Український Конгресовий Комітет. Та це не сталося, на що знову зложились ріжні причини, про які годі у цій рубриці розписуватись, бо требаб обговорювати справу відношення Конгресового Комітету до інших організацій, зокрема до тих, що в Шікаґо були активні.

Ось тому в нашому місті дуже тяжко робити тепер якунебудь народню роботу, хоч є ще люди, що не гніваються на нікого, а пробують оживити наше життя. Коли говорити з нашими людьми про потребу поширення української історії від хати до хати, бо у кожного є діти, яким треба, а навіть добре є знати про історію України, то ніхто цього не перечить, а висказує радість з появи цеї книжки, зовсім так, як наша молодь в Дітройті. Але на цьому і кінчається. Тому треба нам усім, що несемо якунебудь відповідальність за хід українського життя в Америці, застановитися, що далі робити, щоби було інакше.

Транспортаційні середники Шікаґа є дуже незадовольнюючі. Зі всіх американських міст, що числять поверх 1 міліон населення Шікаґо стоїть найгірше. Місто дуже розлоге і проїхати його з одного кінця на другий, то так, якби переїхати з Ню Йорку до Ньюарку. Ріжниця у віддалі та сама, але Ню Йорк з Ньюарком получені автобусами і собвеями, а в Шікаґо треба їхати трамваєм бо автобусова транспортація існує лише на великих бульварах і не всюди можна нею дістатися. Для прикладу, що з північної частини Шікаґо, де живе найбільше українців, треба 2 години часу на те, щоби відвідати іншу українську кольонію в Шікаґо — дільницю Борнсайд. Надземні залізниці існують і можна ними вигідно їхати до середмістя, але виїхати ними на дальшу віддаль до міста не можна.

Отже хто не має авта і грошей на „тексі", мусить їздити трамваями. А таких людей є 2 і пів міліона, що денно їздять трамваями. А трамваї наші в дуже лихому стані. Трамваєві лінії розпоряджеються парком 4,000 трамваєвих возів, з яких 75 відсотків мають понад 25 літ. Від 1925. року додано всього 85 нових возів, що курсують на Медісон вулиці. Зате від 1927. року закуплено 160 газолінових і 142 електричних автобусів. Надземні залізниці ще в гіршому стані. Трамваєві лінії розпоряджаються 1440 возами, з яких 78 відсотків це дрантя, що служить публиці аще від 1916. року.

Українські жіночі організації в нашому місті це одиноке радісний прояв у народньому життю. Жіноцтво веде тепер у нас перед. В часі, коли чоловічий рід, що за „добрих часів" гукав на жінок „сидіть дома", або „не вам жінкам", притих, повлазив у нори і жде, аж небосклін вияснить, жінки працюють. Коли ті, що все співали на першу ноту „Ще не вмерла", зачали навіть розвязувати товариства, до яких належали і поставали опортуністами, жінки без всякої похвали і пересади — не настрашилися невидимої і мнимої небезпеки. І добре, що так є, бо тепер у нас страшно навіть зачинати якесь більше діло. От думалося мати у великій музичній галі концерт нашого Романа Придаткевича, та коли обчисляли кошти, то залякались, що можливо потерпіла би чиясь кишеня, що до цього діла береться. Ще не прийшов слушний час на таке добре й велике підприємство! Заповіджений здвиг української молоді з тих самих причин відложено на лютий. А чи відбудеться в лютім? Ще досить часу і можна підготовитися належно. Та на збори, які обговорюють того рода справи являються звичайно такі „опортуністи", що молоду думку, що ще навіть добре не розроблена, підривають. У жінок того нема. В церкві їх більше, на концертах і балях вони рівнож переважають. Жіночі організації відбувають теж регулярно свої збори, і нема у них застою. До найрухливійших належить відділ Українського Золотого Хреста О.Д.В.У., Сестриццо Благовіщення як 125-ий відділ У. Н. Союзу, Жіноча організація ім. княгині Ольги і 46-ий відділ Союзу Українок Америки. Це найкращий український елемент під теперішню хвилю, майже одні й ті самі люди, що належать до всіх або до деяких зі згаданих товариств. В часі, коли підприємства у нас тепер не вдаються, Український Золотий Хрест в неділю, дня 12. жовтня, а 125-ий відділ У. Н. Союзу в неділю, дня 19. жовтня, мали свої оціні підприємства з дуже добрим успіхом. До повного успіху бракувало хіба мужчин, бо жінок було обидвома разами повна саля.

Арґентинська Преса Піддержує Рузвелта

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Арґентинська преса без вимків ентузіястично привітала останню промову президента Рузвелта та заявила, що він є провідником всіх американських народів в оборонній війні проти Гітлера.

БОГОТА (Колюмбія). — Тутешня преса рівнож прихильно приняла останню промову Рузвелта та заявилася за готовість піддержувати Північну Америку проти зазіхань тоталітарних сил.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 2. листопаду, в год. 1. пополудні, в парохіяльній галі, 1944 В. Ірі вул. Проситься всіх членів прибути на ці збори. Члени, що довгують до Товариства, най прийдуть і вирівнають довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Проситься вже затягати довгу, бо вже кінець року близько, щоби не треба було переносити довг на другий рік. Отже най кожний член постарається вирівнати свій довг перед річними зборами, а тимсамим заощадите урядникам баґато труду і часу. — За уряд: К. Гавлічинський, кас.; М. Горний, секр.

Як Поширюють Історію України?

(У тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи товариств, що будуть закуповувати „Історію України для американських інституцій чи американських визначних людей).

Перт Амбой, Н. Дж. — Тов. Запорозька Січ, від. 155 У. Н. Союзу, закупило два примірники „Історії України" М. Грушевського: один для містової бібліотеки, а другий для Відділу.

Бриджпорт, Па. — Товариство ім. Ольги Басараб, 54 від. Союзу Українок Америки, замовило один примірник „Історії України" в англійській мові для бібліотеки місцевої Гай Скул.

DEFENSE BONDS QUIZ

Q. I cannot find the word "Defense" anywhere on the Defense Savings Stamps I have bought. Are they merely Postal Savings Stamps, or does my money invested in these Stamps go into the Defense Program?

A. The money you use to purchase these Stamps goes definitely into the Defense Program. The Stamps bear the words "America on Guard," which indicates that they are an integral part of the Defense Program.

Q. What is the Treasury's purpose in putting Defense Savings Stamps on sale in retail stores throughout the Nation?

A. To make it as easy as possible for Americans everywhere to buy these Stamps, which, as everyone knows, may be exchanged at many post offices and banks for Defense Savings Bonds.

NOTE:—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C. Also Stamps now are on sale at most retail stores.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ І ОКОЛИЦЯ!

Оцим повідомляємо урядників усіх відділів філядельфійської округи, що

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

відбудуться

В НЕДІЛЮ, 2. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 2, 1941)

точно в год. 1. пополудні

В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, В ДОМІ ГРОМАДИ, 847 Н. ФРЕНКЛИН УЛ.

На зборах будуть промовляти головні урядники У. Н. Союзу. Просимо всіх урядників і всіх Союзовців прибути численно на ці збори.

ЗА УПРАВУ ЗЛУЧЕНИХ ВІДДІЛІВ У. Н. С.:

Д-р В. Ґалан, предс.

С. Слободян, секр. С. Чорномаз, касієр.

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ ВСІ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗУ міста Ню Йорку, Бронкс і Асторія, що

РІЧНІ ЗБОРИ

КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

відбудуться

В ПЯТНИЦЮ, 31. ЖОВТНЯ (OCTOBER 31, 1941)

в год. 8. ввечір під ч. 28 Іст 7. улиця, Ню Йорк.

Буде вибір нового уряду Комітету і має вирішитись влаштування Союзового Дня в 1942. році. Проситься за присутність всіх урядників і делеґатів відділів У. Н. Союзу.

ЗА КОМІТЕТ: І. Гузар, гол.; М. Ликтей, секр.

УВАГА! ШЕРОН Й НЮ КЕСЛ, ПА. УВАГА!

ЛИСТОПАДОВІ СВЯТА

В ШЕРОН, ПА., в неділю, 2. листопаду, в салі укр. прав. церкви, Кларк і Шарпсвіл вул.

В НЮ КЕСЛ, ПА., в неділю, 16. листопаду, в салі укр. прав. церкви при Розе вул.

уряджують ці обі громади. Початок в 6. вечір. Перед програмами панахида в церкві.

В програму входять школи і хори обох громад, при співучасти членів хору „Бандуриста" з Йонґставну, все під управою о. С. Мусійчука. Святочні промови виголосить Максим Оленич з Йонґставну. Громадяне Шерон, Ню Кесл, Йонґставн й околиці! Приходіть на ці свята і звеличайте Свято 1. Листопаду та віддайте шану Борцям за Волю Держави України.

ЗА ГРОМАДУ В ШЕРОН: М. Цап, Ол. Попів, Ол. Лисогір.

ЗА ГРОМАДУ В НЮ КЕСЛ: І. Дацько, Й. Крук, Й. Бізанський й п. Куць.

УВАГА! ШІКАҐО І ОКОЛИЦЯ!

ВЕЛИКИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

уряджує

ТОВ. ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, ВІД. 252. У. Н. СОЮЗУ,

і запрошує на нього всі Товариства У. Н. С. і все громадянство в Шікаґо й околиці.

Баль відбудеться

В СУБОТУ, 1. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 1, 1941)

в годині 7:30 вечером

В УКР. НАРОД. ДОМІ, 841 N. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

Добірна орхестра під проводом п. О. Гузаря

Вступ лише 30 центів від особи.

За добру забаву ручить — Комітет.

УВАГА! БРИДЖПОРТ, КОН., І ОКОЛИЦЯ!

ЗАХОДОМ УКР. ЦЕРКВИ В БРИДЖПОРТ, КОН.

влаштовується

В НЕДІЛЮ, 2. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 2, 1941)

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В САЛІ SONS OF ITALY AUDITORIUM

474 East Washington Avenue, cor. Noble Avenue.

Початок у год. 3. пополудні.

В програму входять: святочні промови і декламації. Хор Укр. Церкви під управою Кат. Ніжанковської.

Українські Громадяне! Возьміть участь у річниці Листопадового Зриву! Це суцний обовязок кожного члена Української Нації! Приходіть всі! Запрошуйте знакомих і приводіть своїх дітей!

Парохіяльний Комітет.

ВРАЖІННЯ З КОНВЕНЦІЇ МОЛОДІ

Від 9 літ зїзджається українська молодь на свої конвенції. Гостили її вже такі міста як Шікаго, Філядельфія, Дітройт, Клівленд, Пітсбург, Нюарк, Ню Йорк.

Журилися нераз люди, як довго потриває ця організація і до чого вона властиво прямує. Були навіть побоювання, що молодь нашу зможуть затягнути на „лівий шлях".

Молодь самостійна

І минуло девять літ за той час. Ліга Молоді виросла, набрала розуму і стала сама собою.

На останній Конвенції в Дітройті, не було вже ніякої агітації, що тягнулаб Лігу в якийсь чи чийсь бік. Не вдавались теж і спроби порахунків з особами чи організаціями.

Але так, як не принялася ніяка радикальна реформа, молодь не показала нічого нового. Тепер молоді кажуть, що вони сподівались багато більше, та що Ліга не така, якої вони хотілиб...

Самийже статут Ліги не дуже ясний. Чого властиво має існувати така організація? Такі питання чується нераз.

Але я їх таки бачу, хоч статута добре не знаю. Молодь зїзджається зі всіх закутин. Нагода познайомитися знаменита. І як мені розказують, „женячки" по Конвенції — все збільшаються. А це не таке маловажне, якби видавалось! Бо ярмо, навіть подруже, лекше своє як чуже... Бо скільки то наших, молодих людей пропадає! Поженяться з іншими, позміняють імена і про них більше не почуєте. А молодь у Лізі гордо зазначує себе українцями. За це їм слава, дорожать своїм походженням. Зїзд Ліги це теж і свого роду „українська пропаганда". Молодь таки робить добру роботу, бо у всіх газетах були подані ширші вісти про Конвенцію. Навіть з відчиту про Івана Франка подав „Дітройт Таймс" короткий зміст. Були і фотографії двох наших красовиць, а зараз побіч них була фотографія дружини през. Рузвелта на тій самій стороні. Це теж реклама, бо ліпшого розміщення в газеті не можна було навіть окупити! І не думайте, що це не має свого значіння. Люди, що читають газети з певністю заглянуть на знимку президента дружини. А глядячи на цю фотографію, поглянуть і на українські красавиці й мусять перечитати, що це американські дівчата з українського роду. І тоді, мимоволі, мусять подумати щось і про Україну та її змагання.

Друга газета „Фрі Прес" помістила цілу сторону українських фотографій. На горі над фотографіями був напис через цілу сторону великими буквами: „про терпіння українців в Европі та їхню свободу в Америці". Під цим була знимка з України, де в жнива чоловік косить, жінка жне, а молодиця стоїть з двома дітьми в пшениці, усміхаючись. Друга знимка показує жниварку, — де німецькі механіки направляють її, щоби косити українську пшеницю, яку вони встигли захопити на підбитих українських землях."

Третя, четверта і пята знимка — представляє українських молодих хористів з хору (Трембіта в Дітройт) та з хору з Ню Йорку:

Дівчата наші в красних українських строях, як писанки.

І чи не добра, культурна пропаганда? Не говорю про концерт, що був добірний. Пісня випала добре.

На концерті було троха англійської публики. Пісні, які вони почули, та знамениті пояснення пісень, дані п. Шумейком, зробили рівнож свою роботу.

До дальших подвигів молоді треба згадати 3 відчити „Гайфенейтед Амерікенс", даний п. Пізнаком: "Ivan Franko, Exponent of Ukrainian Freedom and Democracy," by Miss Zepko; and "Traditional Ukrainian Democracy" by Mr. Lesawyer.

Відчити були добірні і добре опрацьовані.

Багато про це говорилося поміж приятелями. Чути було багато похвал. Американська преса зробила короткі, але добрі коментарі.

Та найважніше було це, що ніде ми не дали себе спровокувати. Українська справа стояла на чистій та ясній дорозі. Ворожі елементи не могли нам нічого закинути, навіть тепер у военних часах. А це „плюс" на нашу сторону.

Заважуть діла.

Згадую за те все, щоб показати, що наша молодь знає, що робить, та що саме виявляє якнайкраще її ідеольогію.

Наша молодь тут зросла, тут і до шкіл ходила, з яких винесла американські погляди. Тому й її ідеольогія — американська. Вправді дехто намагався давніше представляти її дещо інакше, але це не вдалось, бо самі факти говорять виразніше ніж здогади. Богу дякувати, що так є, та що та молодь гордиться тим, що є з українського роду та по змозі допомагає Америці пізнати та зрозуміти справу України. Більше від неї не вимагаємо.

Критика.

Досі я подав самі добрі сторони. Але це не значить, що не було нічого такого, щоб не можна скритикувати чи подати поради на будуче, щоб недобре оминати. Отже:

1. Готель на конвенцію не був дуже відповідний. Тому саля на бенкет була абсолютно замала. Друга саля на наради та танці була рівнож затісна.

2. Переведення бенкету не дописало. Всіх гостей було около 400. Тіснота та шелести перешкаджали. Промов ніби не було, але представлення комітетовців забрало більше часу, як одна чи дві промови...

Представлення комітетовців виглядало дуже монотонно. Чи не можна було роздати якусь програму, де всі ті особи булиб вичислені та описані?

Кажуть, що була якась книжочка, чи програма надрукована, та, на жаль, її ніхто не бачив підчас бенкету, а навіть підчас нарад. А це шкода. Всяке таке друковане слово, якщо добре, має вартість, бо це є частина нашої освідомляючої роботи.

Дальше, коли вже представляти своїх комітетовців, то чому не представляти деяких визначніших гостей і представників головних організацій? Дехто з них, що займають визначні становища, прийшов у „приватнім характері". Але це не міняє того, що така особа є головою, заступником голови чи іншим урядником великої й впливової організації.

Зазначує це тому, що нераз доходять до нас скарги, неначеб то запомогові організації не попирають українську молодь як треба. А так не є.

Згадати ще треба за поведення публики. Ми нераз чуємо від молоді, що „старі" не знають, як заховуватись на публичних зібраннях, що поводяться некультурно і т. д.

Бенкет цей уряджувала сама молодь, мала свого товстмайстра, своїх впорядчиків та своїх урядників. Старші до нічого не мішалися. Вони лише прийшли як гості, щоб подивитися, як то молодь господарює та помогти їй забавитись та збільшити це торжество.

І щож можна було бачити? Заки священик (а було їх двох, чи трьох) поблагословив поживу, перший курс вечері вже був зїджений. Всі бачили священика за столом, та не всі пождали на молитву...

А коли вже прийшов час на представлення комітету, чи гостей (яких не представлено), то настав гук, шум, галас, що ніяк не можна було чути товстмайстра або розібрати про що іде...

Товстмайстер пробує ще раз, просить про спокій, а тут десь із кута коровяче калатало — дзень, дзелень, дзелень... Мені виглядало, що це неначе десь в Монтані, чи в Тексас зібралися ковбої при барі... Не пасували і ті свисти чи співи з одного чи другого кінця.

Ми знали, що на бенкеті були хористи, що любуються у співі та музиці. Та вереск не є співом...

Рівнож викрики та дзвонення т. зв. університетського кличу при столах не дуже підходить. Кличі добрі там, де грається фут бол, або при університетських перегонах, а не при столі, навіть тоді як хтось випив більше як два...

Промов справді не було. Але як же без промов давати нагороди та трофеї? Отже мусіли бути хоч короткі висказн.

Передаючи трофеї, атлетичних змагань, панна Слободян сказала дуже влучну і короteньку промову. Треба було щось їй відповісти. Та молодець, що відобрав трофей, махнув головою, та засміявся. До цего хтось закалатав знов в калатало, а деякі засвистали і так перебрали здобуту нагороду...

Адвокат Яців мав передати чек на $100 яко „скаларшіп" від українських абсольвентів в Дітройті. І хотяй сказано було, що нема промов — то він не дав за програну і таки добре розговорився... Та „калатало" знову відізвалось і таки треба було кінчити. Бідна дівчина, що стояла цілий час на ногах і чекала на чек, ледви видержала втому. Та найважніше, що всі хотіли почути якийсь поклик до молоді та те, що думає ця дівчина, що дістала чека. Але того всього не було.

Наші не мілітаристи.

Нераз чуємо про наших, „боєвиків". Та на жаль між молодю — не було ніяких одностроїв, хоч було кільканацять вояків на Конвенції. При реєстрації — вони подавали, що тепер у Вуйка Сема при армії... Та годі було їх розпізнати на бенкеті, чи балі, бо були в цивільнім.

Чому так, питаюсь? Якби це було в поляків чи інших народів, то вони булиб тішились уніформами та вибренькували шаблями. А наші ховалися за цивілів...

Закінчення.

Ось вам і мої завваги... Не хочу критикувати нікого нерозумно, або як то кажуть, щоб по комусь переїхатись... Це цілком не в моїй думці. Але, коли вже щось перебирає мірку, то є добре вийти з цим на верх. Може воно принесе користь будучности.

На це і повинна бути добра критика. Не руйнувати, але будувати. І тому я подав у своїх вражіннях добрі сторони молоді, але й недостачі. Може що поможе.

Молоді усе хваляться, що вони знають, як то усе повести, як зарепрезентувати себе, та як постояти за свою справу. Ми не повинні пхатися до них, бо ми старі, европейці й на Америці не розуміємося. Отже лишім їх самих, а вони вже покажуть нам, що то вони знають...

Та ми і лишили їх. Дали їм нагоду організуватися та себе вести.

За цих девять літ я даю признання молоді за те, що вона потрафила таки знайти свій шлях, а зокрема свою ідеольогію щодо української справи, без закраски якого будь „ізму". Дав би Бог, щоби цею дорогою ішли вони і далі.

Наші культурні здобутки, нашу пісню, наші танці, вони плекають дальше, та пропагують їх в Америці як культурні цінности. За це даю їм друге признання.

Відчити про Франка, про Шевченка, познайомлення американців з нашою літературою, це третій плюс в їх бік. Але поведення молоді на конвенціях, це мінус, наше недомагання та слаба сторона.

До відважних та амбітних належить світ. І нам треба до цего змагати. Але їхати на конвенцію, щоби лиш затанцювати і випити, а на сесію навіть не показатися... це вже великий гріх...

А на жаль, більшість учасників конвенції так поступає...

Треба нам ще багато вчитися. Часом навіть від старих, навіть від тих, що поприїздили з Европи, як що говорять про розумні речі. Зрештою хай молодь глядить на зїзди американської молоді, на яких виголошують промови професори, вчені й т. д.

Треба, щоби на будуче молодь над цим застановилася. Добре мати своїх молодих бесідників. Але треба мати теж старших, поважних бесідників, і то одного з американців, а другого з українців. Ними можуть бути наші учителі, професори, адвокати, або і посли, чи сенатори. Як вони є заслужені, та стоять на поважнім становиську, їх треба мати. З американців, треба мати, як кажуть когось з "National Figures," як посла чи секретаря. Це надає престіжу та поваги такій конвенції.

В містах, де така конвенція відбувається, все є в моді, щоб хтось таку конвенцію отворив та привитав. Американські організації, звичайно кличуть майора міста або губернатора, або якогось визначного громадянина, який є більше зближений до даної організації.

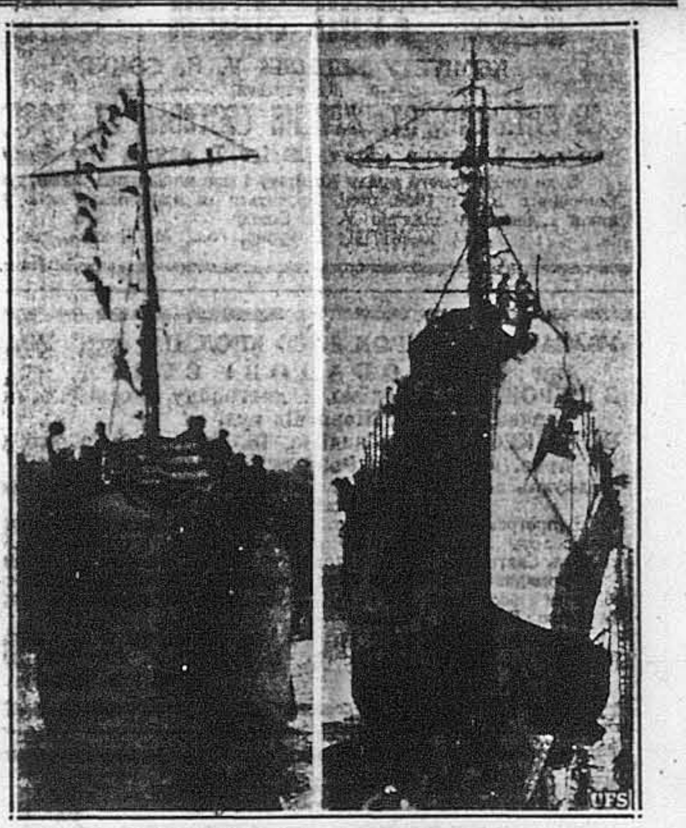
В нас всього цего цураються. Чиж наша молодь не американська? А прецінь такі люди роблять розголос конвенції, надають їй поваги, та сили! Чомуж їх не мати?

А тепер щодо наших власних провідників, я хвалю, що молодь іде вперед незалежно, сама в собі. Але й нема їй чого цуратися своїх та відпихати їх від себе, бо таке поступовання булоб некультурним. Цеж відпихаємо тих, що ту молодь виховали...

Я відважився отсе порушити, бо може воно спонукає декого до дискусії. А може я дивлюся на це все односторонно. Отже добре булоб почути чиюсь другу опінію.

Що скаже на це сама молодь? Що думають старші? Жду на ті голоси.

Нестор.

БІЛЬШЕ ОБОРОНЦІВ. — Нові типи военних човнів, що оноді їх спущено на ріку Гарлем у Ню Йорку та на залив коло Карні, Ню Джерзі. Оба належать до найскорших кораблів американської военної фльоти.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від 181., відбудуться в неділю, 2. листопаду, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі, на Комплдай Гил. Обовязком всіх членів прийти на означений час. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

ГР. КАТОЛ. ЦЕРКОВ св. Михаїла в New Haven, Conn., пошукує **ДЯКОУЧИТЕЛЯ.** Зголошення прошу слати на адресу: 251-3

Rev. R. WOLYNEC,
123 Park Street, New Haven, Conn.

ХРОНІЧНІ НЕДУГИ КРОВИ, НЕРВІВ І ЦІКІРИ, жолудка, нирок, мочевого міхура, загальне ослаблення, пухнення железів.
ЛІЧЕННЯ ГЕМОРОЇДІВ
НА БАЖАННЯ X-RAY
Поради Даром.
Екзамінація і Бадання Крови $2.00.
ЛІЧИМО РОЗШИРЕНІ ЖИЛИ
Гонорар приступний.
Dr. BURTON DAVIS
415 LEXINGTON AVENUE,
Cor. 43rd St., Fourth Floor,
NEW YORK CITY.
ГОДИНИ днями: від 9 рано до 7:30 вечером. В четвер від 9 до 4. Неділями і святами від 10 до 1.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цею прегарною металевою труною, двома автами, караваном, бальсамуванням, вживанням Похоронного Дому і т. д. $295.00

Все, чого треба, з виїмком одіння й належитостей за церковну відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 6588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150.
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ, ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 432. Засідка.

Одного дня так зайшло, що Тарзан машерував попереду. Вітер дув йому в плечі і він не міг занюхати тої небезпеки, що чигала попереду.

Нагло він зачув у корчах якийсь шелест. Він миттю схопив за спису і приняв поставу, готову до боротьби.

Всетаки це було запізно уникати небезпеки. Він справді боротьби не боявся. Але, маючи під своєю охороною Зелю і Тома, він волів боротьби уникати.

За хвилю вискочили зза корчів якісь дивні вояки. Це не були звичайні африканські дикуни. Їх панцирі і зброя зраджували вищу цивілізацію.